ΑΝΑΡΧΟΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ

ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΕΔΙΟ

ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Το συγκεκριμένο κείμενο αποτελεί μια σύντομη περίληψη της πρώιμης τοποθέτησης της Αναρχικής Προοπτικής με τίτλο "Αναρχοφεμινισμός – Μια προσέγγιση στο κυπριακό πεδίο". Λόγω του ότι το συγκεκριμένο έντυπο όφειλε να είναι περιεκτικό ως προς την έκταση του, έχει αφαιρεθεί ένας μεγάλος όγκος των ερευνητικών μας δεδομένων με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται κυρίως τα συμπεράσματα της έρευνας μας, μέσα από το πρίσμα και την ανάλυση της αναρχοφεμινιστικής θεωρίας.

Εισαγωγή

Μια κύρια βάση της αναρχικής θεωρίας είναι η απόρριψη οποιασδήποτε εξουσιαστικής σχέσης μεταξύ των ανθρώπων και της φύσης, ανεξαρτήτως φύλου. Η ελευθερία του ενός δεν μπορεί να υπάρξει αποσπασματικά από την ελευθερία όλων, οπότε δεν θα μπορέσει να υπάρξει ο κοινωνικός μετασχηματισμός που επιζητούμε δίχως την κατάργηση όλων των υπάρχοντων συστημάτων κυριαρχίας και εκμετάλλευσης, πόσο μάλλον της πατριαρχίας. Οπότε, όντας αναρχικά, κατανοούμε ότι ο ευρύτερος αγώνας μας για την ολική απελευθέρωση της κοινωνίας είναι αναπόσπαστος από την φεμινιστική υπόθεση. Γι'αυτό και οφείλουμε να κατανοήσουμε το φεμινιστικό διακύβευμα, να το πραγματευτούμε ριζοσπαστικά και να το μπολιάσουμε στην επαναστατική μας δραστηριότητα, κρατώντας ζωντανή την αναρχική αντίληψη της συνύφασης των μέσων με τους σκοπούς μας. Όπως είπε άλλωστε και η L. Susan Brown "Ο αναρχισμός είναι μια πολιτική φιλοσοφία η οποία εναντιώνεται σε όλες τις σχέσεις εξουσίας, είναι από την φύση του φεμινιστικός."

Η πατριαρχία αποτελεί το αρχαιότερο σύστημα εξουσίας και καταπίεσης, το οποίο καθορίζει τις κοινωνικές σχέσεις και περιορίζει τις συμπεριφορές και ρόλους των φύλων μέσω στερεοτύπων και ψευδών αξιών. Το σύστημα αυτό ιεραρχεί τα αρσενικά στην κορυφή, δίνοντάς τους προνόμια και εξουσίες, ενώ ταυτόχρονα κατατάσσει τις γυναίκες, τα παιδιά, τα κουήρ και τα τρανς άτομα σε κατώτερη θέση. Η πατριαρχία, αν και αναπτύχθηκε ως εξουσιαστικό σύστημα γύρω από - και πάνω - στο γυναικείο σώμα, λόγω της αναπαραγωγικής τους ικανότητας, λειτουργά εν τέλει καταπιεστικά προς ολόκληρη την κοινωνία, αναπαράγοντας ένα αυστηρό αφήγημα γύρω από το φύλο, τους ρόλους και τη σεξουαλικότητα, και αποτρέποντας οποιαδήποτε παρέκκλιση από το "φυσικό" και "νομοτελιακό".

Η ιστορία της πατριαρχίας παρακολουθεί την ανάπτυξη των εξουσιαστικών δομών από την αρχή του ανθρώπινου πολιτισμού. Στην περίπτωση της Κύπρου, η έρευνά μας εστιάζει στις πρώτες εκφράσεις της πατριαρχίας, οι οποίες σχετίζονται με την ιδεολογική καταστολή μέσω της θρησκείας, των πολιτιστικών παραδόσεων και της κοινής γνώμης. Ακολουθώντας το ιστορικό νήμα και εξετάζοντας την πατριαρχία από τις αρχαιότερες εκφάνσεις της μέχρι το σήμερα, βλέπουμε πώς αυτή ενισχύεται μέσω της αλληλεπίδρασης με το κράτος και τον καπιταλισμό, καθώς η πατριαρχία λειτουργεί ως το πρώτο σύστημα κυριαρχίας που δημιουργεί ταξικές και κοινωνικές διαβαθμίσεις, τοποθετώντας τη γυναίκα σε κατώτερη θέση από τον άντρα και αναπαράγοντας την ταξική διαστρωμάτωση στην κοινωνία.

Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι παρόλο που δεν συμμεριζόμαστε την πατριαρχική ετεροκανονική προσέγγιση στο φύλο, λόγω του ότι αυτή ήταν και εξακολουθεί να είναι η προσέγγιση που κυριαρχεί εντός των ανθρώπινων κοινωνιών, ένα μεγάλο μέρος της έρευνας και της ανάλυσης μας παρουσιάζεται μέσα από αυτήν. Μιας και εξετάζουμε τους καταπιεστικούς μηχανισμούς, όπως τους δόμησε και τους εφάρμοσε η πατριαρχία μέσα στην ιστορία, δεν μπορούμε να το αποφύγουμε, αφού στην βάση αυτής της ετεροκανονικότητας ακριβώς λειτουργά το πατριαρχικό σύστημα, άρα και η κοινωνική πραγματικότητα που εξουσιάζεται από αυτό, σε ένα μεγάλο βαθμό τουλάχιστον.

Χρησιμοποιούμε αυτή την προσέγγιση σαν εργαλείο ανάλυσης, ώστε να μπορέσουμε να δομήσουμε αποτελεσματικά τις στρατηγικές υπέρβασης της, και όχι για να διαιωνίσουμε την ετεροκανονική κατανόηση του φύλου. Ακόμη, είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι στην παρούσα φάση εντοπίζουμε έλλειψη στην ανάλυση μας όσο αφορά την queer κοινότητα, την ιστορία της και τον συσχετισμό της με την εξουσία.

Έχοντας αυτά υπ'όψη, για να μπορέσουμε να πετύχουμε μια όσο το πιο δυνατόν ολική ανάλυση της πατριαρχίας σαν ένα σύστημα καταπίεσης με πολλαπλές εκφάνσεις, αντιλαμβανόμαστε 5 *κύριους άξονες ανάλυσης, ο συνδυασμός των οποίων θεωρούμε ότι δομεί την πατριαρχία σαν σύστημα κυριαρχίας στο σύνολο του:*

1. Ιδεολογική καταστολή μέσω ορισμένων πολιτιστικών παραδόσεων, της θρησκείας, της κοινής γνώμης και της προπαγάνδας.

2. Η απόκρυψη της γυναικείας ιστορίας και των γυναικείων αγώνων.

3. Πατριαρχική καταστολή εντός κρατικών και οικονομικών μηχανισμών.

4. Ο έμφυλος διαχωρισμός της μισθωτής εργασίας

5. Η έμφυλη βία στην ιδιωτική και την δημόσια σφαίρα.
(Ο συγκεκριμένος άξονας δεν αναπτύσσεται στο συγκεκριμένο κείμενο λόγω του ότι δεν είναι ολοκληρωμένος.

Η ανάλυση μας σε αυτούς τους 5 κύριους άξονες θα αποτελέσει την αφετηρία κατανόησης μας για το πώς δομείται και λειτουργεί η πατριαρχία εντός των κοινωνιών του σήμερα, και ειδικότερα της Κύπρου, καθώς και για το πώς έφτασε σε αυτό το σημείο. Στο κυπριακό έδαφος, οι πρώτες εκφάνσεις της πατριαρχίας μπορούν να αναγνωριστούν κυρίως στον πρώτο άξονα (δηλ. ιδεολογική καταστολή μέσω ορισμένων πολιτιστικών παραδόσεων, της θρησκείας, της κοινής γνώμης και της προπαγάνδας). Αναγνωρίζουμε ταυτόχρονα ότι η ιστορία της Κύπρου είναι βυθισμένη στην αποικιοκρατία, οπότε και οι ιστορικές αναφορές που έχουμε στην διάθεση μας είναι σε μεγάλο βαθμό επηρεασμένες από αυτήν. Οπότε, για να μπορέσουμε να εξετάσουμε τις εκφάνσεις της πατριαρχίας στην ιστορία των έμφυλων διαβαθμίσεων και σχέσεων στη Κύπρο, οφείλουμε να το κάνουμε σε σχέση με την ιστορία του νησιού σαν αποικιοκρατούμενο έδαφος.

1. Ιδεολογική καταστολή μέσω ορισμένων πολιτιστικών παραδόσεων, της θρησκείας, της κοινής γνώμης και της προπαγάνδας:

Σε αυτόν τον άξονα προσεγγίζουμε την πατριαρχική καταστολή στην Κύπρο, μέσα από τις πολιτισμικές παραδόσεις, τη θρησκεία και την εκπαίδευση, εστιάζοντας κυρίως στην ορθόδοξη ελληνόφωνη κοινότητα, μιας και με αυτήν έχουμε τη μεγαλύτερη ερευνητική επαφή. Λόγω της επιρροής που είχε και εξακολουθεί να έχει η ορθόδοξη εκκλησία στην ελληνόφωνη κοινότητα της Κύπρου, οι εμπειρία άλλων κοινοτήτων του νησιού, όπως η τουρκοκυπριακή, πιθανό να έχει αποκλίσεις από την συγκεκριμένη που παρουσιάζεται εδώ. Όμως, η εξουσία που ασκείτουν και ασκείται από την πατριαρχική δόμηση της κοινωνίας αποτελεί σταθερή συνισταμένη, οπότε οι αποκλίσεις στις οποίες αναφερόμαστε αναγνωρίζονται κυρίως στους θεσμούς μέσα από τους οποίους εκφράζονται τα φαινόμενα της πατριαρχίας και όχι στη ρίζα της.

Η διαίρεση της κοινωνίας σε αρσενικά και θηλυκά υποκείμενα επιβλήθηκε ιδεολογικά από θεσμούς όπως η κυπριακή εκκλησία, η οποία, ιδιαίτερα από την οθωμανική κατάκτηση του 1571 και έπειτα, απέκτησε τεράστια πολιτική, οικονομική και κοινωνική εξουσία, την οποιά διατηρεί μέχρι και σήμερα. Αξιοποιώντας προνόμια όπως φορολογικές απαλλαγές και τη διαχείριση οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου, η εκκλησία διαμόρφωσε ένα αυστηρά πατριαρχικό πλαίσιο που ρύθμιζε γάμους, διαζύγια, προίκες και διαθήκες. Οι ιερείς και οι δημογέροντες είχαν κεντρικό ρόλο σε διάφορα μέρη της κοινωνικής ζωής, ενώ οι αποφάσεις έπαιρναν κατευθύνσεις από το Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης.

Η γυναίκα παρουσιαζόταν ως ιδιοκτησία του πατέρα ή του συζύγου, με τον γάμο να προϋποθέτει την «ευλογία» των γονιών και την εξασφάλιση προίκας. Το διαζύγιο ήταν σπάνιο, ενώ συχνά αγνοούνταν καταγγελίες για κακοποίηση ή μοιχεία.

Παράλληλα, όμως, παρατηρούμε σημαντικές μορφές γυναικείας αυτοοργάνωσης, όπως στη διαδικασία του τοκετού, την οποία αναλάμβαναν οι μαίες πριν από την είσοδο της ιατρικής θεσμοποίησης επί Βρετανών. Σήμερα, αυτή η πρακτική έχει πλήρως ιατρικοποιηθεί, με τις μαίες να υποβαθμίζονται στον ρόλο της βοηθού.

Αναγνωρίζουμε ότι οι γυναικείες και λοατκι αντιστάσεις υπήρχαν πάντοτε, ακόμα και αν αποσιωπήθηκαν ιστορικά. Στεκόμαστε κριτικά απέναντι στον κυρίαρχο εξουσιαστικό φεμινισμό που παρουσιάζει τα κινήματα ως επινόηση του 20ού αιώνα από αστές φεμινίστριες. Αντιθέτως, υποστηρίζουμε την ανάγκη ανάγνωσης των αγώνων των Κυπρίων γυναικών μέσα από μια λαϊκή και αντιπατριαρχική σκοπιά, ώστε να κατανοήσουμε τόσο τα εργαλεία της καταπίεσης όσο και τη δική μας θέση στον ιστορικό αγώνα ενάντια στην πατριαρχία.

2) Η απόκρυψη της γυναικείας ιστορίας και των γυναικείων αγώνων

Σε αυτό τον άξονα θα επιχειρήσουμε μια ιστορική και πολιτική προσέγγιση των πρώιμων γυναικείων και φεμινιστικών αγώνων στην Κύπρο κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Αν και αναγνωρίζεται η συμβολή φιγούρων όπως η Πολυξένη Λοΐζια και η Περσεφόνη Παπαδόπουλου, οι οποίες παρουσιάζονται – βιβλιογραφικά - ως ίσως οι πρώτες φεμινίστριες του νησιού, με αστικές όμως καταβολές, η εστίαση μας γίνεται στους αγώνες από τα κάτω, δηλαδή σε εκείνες τις δράσεις γυναικών της εργατικής τάξης, που, μολονότι δεν αυτοπροσδιορίζονταν πάντα ως φεμινιστικές, φέρουν χαρακτηριστικά τέτοιας πολιτικής.

Αρχικά, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε την ιδιαίτερη σημασία που είχε ιστορικά η ίδρυση του πρώτου κομμουνιστικού ομίλου γυναικών το 1926 από την Κλειώ Χριστοδουλίδη και οι επιμορφωτικές του δράσεις.

Η εξασθένηση του ομίλου μετά το 1931 ακολουθείται από μια νέα φάση κινητοποίησης τη δεκαετία του '30, με μαζικές γυναικείες απεργίες – ενδεικτικά το 1938 – που ανέδειξαν την εργατική αλληλεγγύη και την ενεργό γυναικεία συμμετοχή. Αυτές οι απεργίες είχαν μαχητικό χαρακτήρα και συγκρούσεις μεταξύ των εργατών γυναικών και των απεργοσπαστών συναδέλφων τους, και αποτέλεσαν ιστορικά μια οργανωμένη μάχη για το γυναικείο εργατικό κίνημα, γεμάτη σθένος και αυτοθυσία.

Σημαντικός σταθμός υπήρξε επίσης η ίδρυση των Ενώσεων Εργαζομένων Γυναικών (ΕΕΓ) από το 1939, οι οποία είχε παγκύπρια απήχηση και στόχο την ταξική και έμφυλη χειραφέτηση. Οι δράσεις τους περιλάμβαναν πολιτική επιμόρφωση, αγώνες για βασικά αγαθά και εργασιακά δικαιώματα, καθώς και προσπάθειες οργάνωσης των πλέον πιο περιθωριοποιημένων γυναικών– των οικιακών εργατριών και υπηρετριών. Μέσα από τα δελτία ενημέρωσης των ΕΕΓ, μπορούμε να δούμε την στρατηγική που είχαν για το πώς θεωρούσαν ότι πρέπει να οργανωθούν οι γυναίκες της τάξης μας, αφού προτείνουν ανοιχτούς διαλόγους μεταξύ τους ώστε να αναπτύξουν και να ενισχύσουν την γυναικεία αδελφότητα, σε μια προσπάθεια να μηδενίσουν τις αποστάσεις μεταξύ των πόλεων. Επίσης βλέπουμε ότι μέσα απο την ταξική τους ανάλυση, κάνουν κριτική στις αστές γυναίκες της εποχής - που εκπροσωπούνταν απο εθνικιστικά σωματεία και άλλα σώματα - ότι ποτέ δεν τις ενδιέφεραν οι φτωχές γυναίκες.

Παρ'όλ'αυτά, οι ΕΕΓ φαίνεται να είχαν ξεκάθαρη αντίληψη ότι ακόμα και οι αστές γυναίκες, βίωναν την πατριαρχική καταπίεση, κατά την γνώμη τους, λόγω της οικονομικής εξάρτησης που είχαν σε σχέση με τους άντρες τους, αναλαμβάνοντας αναγκαστικά τον ρόλο της "σκλάβας του νοικοκυριού". Στην βάση αυτής της αντίληψης, κατανοούσαν την οικονομική ανεξαρτησία των γυναίκων σαν άμεσα συνηφασμένη με την απελευθέρωση τους.

Η λειτουργία των ΕΕΓ υπήρξε συγκρουσιακή με τους πατριαρχικούς και κομματικούς μηχανισμούς της εποχής. Παρότι λειτουργούσαν με οργανωτική σχέση με το ΑΚΕΛ (το νυν "αριστερό" κόμμα της Κύπρου), η σχετική τους αυτονομία και η έμφαση σε έμφυλα αιτήματα οδήγησαν στην υπονόμευσή τους. Το 1946 αποφασίστηκε η διάλυσή τους και η αντικατάστασή τους με την ΠΟΔΓ – έναν πολιτιστικό και πλήρως κομματικά εξαρτημένο φορέα. Η επιλογή αυτή ανέστειλε τις πολιτικές και συνδικαλιστικές δυνατότητες των γυναικών, ιδιαίτερα ως προς την οργάνωση των υπηρετριών και των χαμηλόμισθων εργατριών.

Μέσα από αυτή την έρευνα, μπορούμε να δούμε ότι οι γυναικείοι αγώνες της περιόδου αυτής, παρά τη ριζοσπαστικότητά τους, καταπνίγηκαν από μηχανισμούς πατριαρχικής και κομματικής εξουσίας. Η αποσιωποίηση ή αφομοίωση των διεκδικήσεων αυτών αντανακλά τον διαρκή χαρακτήρα της πατριαρχίας, ο οποίος μετασχηματίζεται αλλά δεν χάνει τη στοχοθεσία του, λειτουργόντας διαρκώς σε πλήρη συνεργασία με το υπόλοιπο σύμπλεγμα εξουσίας. Παρότι η ιστορική καταγραφή των αγώνων αυτών παραμένει ελλιπής, συνιστούν κρίσιμο πεδίο ανάλυσης της διαπλοκής μεταξύ πατριαρχίας, κράτους και καπιταλισμού, και του τρόπου με τον οποίο συντηρούνται μέσα από ένα σύστημα αμοιβαίας ενίσχυσης.

3) Η πατριαρχική καταστολή εντός κρατικών και οικονομικών μηχανισμών

Η πατριαρχία, το κράτος και ο καπιταλισμός δεν λειτουργούν ανεξάρτητα, αλλά συγκροτούν ένα αλληλοεξαρτώμενο σύμπλεγμα εξουσίας, με την πατριαρχία να αποτελεί τη βάση των άλλων δύο.

Αν και οι φεμινιστικοί αγώνες έχουν επιφέρει κοινωνικές και νομικές παραχωρήσεις, αυτές συχνά ενσωματώνονται από το κράτος και τον καπιταλισμό, που λειτουργούν ως διαμεσολαβητές της έμφυλης βίας, απονευρώνοντας τις ριζοσπαστικές διεκδικήσεις και παρουσιάζοντας τα έμφυλα ζητήματα ως διαχειρίσιμα εντός του υπάρχοντος συστήματος.

Αναγνωρίζοντας την πατριαρχική τάξη ως εργαλείο επιβολής, είναι αναγκαίο να αποκαλύψουμε πώς το κράτος και το κεφάλαιο καταπιέζουν τα σώματα μας, όχι μόνο μέσω της ωμής βίας αλλά και μέσω της κοινωνικής νομιμοποίησης αυτής της βίας. Η απουσία των καταπιεσμένων υποκειμένων από τα κέντρα λήψης αποφάσεων, η αδυναμία του δικαστικού συστήματος να αποδώσει δικαιοσύνη σε περιπτώσεις σεξουαλικής βίας και η θεσμική σιωπή γύρω από τις γυναικείες και queer εμπειρίες, υποδεικνύουν πως το κράτος όχι μόνο αγνοεί αλλά αναπαράγει ενεργά την πατριαρχία.

Στον οικονομικό τομέα, η πατριαρχία διαμορφώνει τις συνθήκες της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης. Οι γυναίκες, ειδικά οι μετανάστριες, υποχρεώνονται να αναλαμβάνουν χαμηλόμισθες και αόρατες εργασίες, ενώ σε περιόδους κρίσης είναι οι πρώτες που θίγονται. Η μητρότητα εμπορευματοποιείται και η πρόσβαση στις σχετικές υπηρεσίες εξαρτάται από ταξικά προνόμια. Στην καθημερινότητα, οι γυναίκες επωμίζονται τη "διπλή εργασία": παραγωγική εργασία στον καπιταλισμό και αναπαραγωγική στο σπίτι. Η τελευταία, αν και θεμελιώδης για τη διατήρηση του εργατικού δυναμικού, θεωρείται κοινωνικά ως φυσική υποχρέωση, χωρίς οικονομική αναγνώριση. Η εκμετάλλευση αυτή εκτείνεται και στα μη ανθρώπινα ζώα, με τις θηλυκές αναπαραγωγικές τους ικανότητες να αποτελούν τη βάση για καπιταλιστική εκμετάλλευση – όπως στις βιομηχανίες γάλακτος και αυγών. Είναι διαφανής ότι η πατριαρχική αντίληψη της αναπαραγωγής ως πόρου διατρέχει όλο το φάσμα της εκμετάλλευσης.

Το κράτος, από την άλλη, προσπαθεί να νομιμοποιήσει την πατριαρχική του δομή είτε εμφανιζόμενο ως υπερασπιστής των δικαιωμάτων είτε παρουσιάζοντας την πατριαρχία ως φυσικό φαινόμενο. Ακόμα και όταν παραχωρεί νομικά δικαιώματα στις γυναίκες, αυτά δεν συνοδεύονται από ουσιαστική ισότητα – οι γυναίκες παραμένουν εξουθενωμένες, υποαμειβόμενες και επισφαλείς, σε μια συνεχή προσπάθεια να ανακτήσουν το χαμένο εδάφος τους κοινωνικά, ώστε να μπορέσουν να υπάρξουν σαν ίσες μέσα στην αγορά εργασίας.

Η φεμινιστική ενσωμάτωση στο κράτος δεν αποτελεί λύση, αλλά αποτέλεσμα αφομοίωσης. Το κράτος παρουσιάζει την πατριαρχία και τα φαινόμενα της ως κάτι που μπορεί να ρυθμιστεί με νόμους, παραγνωρίζοντας ότι αυτή είναι οργανικό του συστατικό. Οι φεμινιστικές διεκδικήσεις, όταν διατηρούν τη ριζοσπαστικότητά τους, συγκρούονται αναγκαστικά με την ίδια τη δομή του κράτους.

Ιστορικά, ο φεμινιστικός αγώνας υπήρξε μέρος των αναρχικών και σοσιαλιστικών κινημάτων, αν και συχνά θεωρήθηκε δευτερεύων έναντι της ταξικής πάλης. Ωστόσο, η ταξική εκμετάλλευση είναι αδιάρρηκτα δεμένη με την πατριαρχία. Η κατανόηση αυτής της διαπλοκής είναι ουσιώδης για την ανατροπή της συνολικής καταπιεστικής δομής. Αναγνωρίζουμε ότι η κοινωνική επανάσταση και ο ελευθεριακός σοσιαλισμός δεν μπορούν να υπάρξουν χωρίς τη γυναικεία και έμφυλη χειραφέτηση.

4. Ο έμφυλος διαχωρισμός της μισθωτής εργασίας

Η ανάλυση του έμφυλου διαχωρισμού στην καπιταλιστική πραγματικότητα δείχνει ότι στην ΕΕ το έμφυλο χάσμα αμοιβής ανέρχεται στο 12,7%, ενώ στην Κύπρο το 2022 ήταν 9%. Οι γυναίκες συγκεντρώνονται σε χαμηλόμισθες θέσεις και το φύλο επηρεάζει τη διαδικασία πρόσληψης και αξιολόγησης, αποδεικνύοντας ότι η μισθωτή εργασία είναι εμφυλοποιημένη.

Η διαφορά αμοιβών αυξάνεται με την ηλικία, με μεγαλύτερο χάσμα στις συντάξεις και τα ηλικιακά όρια. Οι γυναίκες γερνώντας χάνουν την αναπαραγωγική και παραγωγική τους δύναμη, με αποτέλεσμα να οδηγούνται σε φτωχοποίηση και κοινωνική απομόνωση, ένα δομικό στοιχείο του καπιταλιστικού συστήματος το οποίο σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί νέο φαινόμενο. Οι ρίζες αυτής της καταπίεσης βρίσκονται στο ιστορικό κυνήγι μαγισσών και τη διαιώνιση της καταστολής της γυναικείας αλληλεγγύης.

Η αντίληψη μας για το πρόβλημα του σεξισμού διαφοροποιείται βάσει της τάξης και γι' αυτό η καταπίεση σε βάρος των γυναικών αποτελεί και ταξικό ζήτημα. Μια γυναίκα υψηλότερης οικονομικής τάξης, θεωρεί ότι έχει απελευθερωθεί απο τα κοινωνικά πατριαρχικά προσχύματα που την θέλουν να είναι η μητέρα, σύζυγος, νοικοκυρά ενώ στη πραγματικότητα δεν έχει αντιμετωπίσει το σύμπλεγμα της καταπίεσης της αλλά έχει μεταβιβάσει την θέση της σκλάβας νοικοκυριού σε μια άλλη γυναίκα, βάζοντας την ίδια στη θέση του αφεντικού. Έχει, δηλαδή, την ατομική της ελευθερία επειδή βρίσκεται σε θέση να ασκήσει εξουσία πάνω σε μια άλλη γυναίκα. Ακόμα και μεταξύ των γυναικών υπάρχουν διαχωρισμοί και διαστρωματώσεις ανάλογα την τάξη, αν είναι ντόπια, μετανάστρια, αν είναι γυναίκα ή άλλη θηλυκότητα. Ο φεμινισμός θέλει την απελευθέρωση όλων απο τα συμπλέγματα κυριαρχίας, βλέπει το ζήτημα στο σύνολό του, θέλει τη συλλογική ελευθερία και προτάσσει τον συλλογικό αγώνα ως μέσο.

Η αναπαραγωγική εργασία, περιλαμβάνοντας τη σεξεργασία και την οικιακή εργασία, είναι υποτιμημένη στον καπιταλισμό. Η σεξεργασία, ως περιθωριοποιημένη εργασία, εκμεταλλεύεται τις γυναίκες, ιδιαίτερα με τη σύνδεσή της με το εμπόριο λευκής σαρκός.

Στην Κύπρο, το κύμα μετανάστευσης, κυρίως από χώρες που επλήγησαν από τον καπιταλισμό, αύξησε τις θέσεις οικιακής εργασίας, οι οποίες καλύφθηκαν κυρίως από γυναίκες μετανάστριες που υφίστανται κακομεταχείριση και εκμετάλλευση, συχνά με το καθεστώς πλήρους εξάρτησης από τους εργοδότες τους.

Η καπιταλιστική πατριαρχία ενισχύει τις ταξικές και κοινωνικές διαστρωματώσεις, μετακυλώντας την καταπίεση στις πιο αόρατες και ευάλωτες ομάδες, όπως οι μετανάστριες. Παρά τις υποτιθέμενες “απελευθερωτικές” πολιτικές, το σύστημα δημιουργεί νέα κοινωνικά βάρη, αναπαράγοντας την εκμετάλλευση. Ο καπιταλισμός δεν καταστρέφει τους ρόλους των φύλων, αλλά τους ενισχύει και τους κάνει λιγότερο διακριτούς, ενδυναμώνοντας τη γυναικεία καταπίεση. Αυτή η συνεχής εκμετάλλευση είναι μέρος ενός συστήματος καθολικής εκμετάλλευσης πόρων και ζωών.

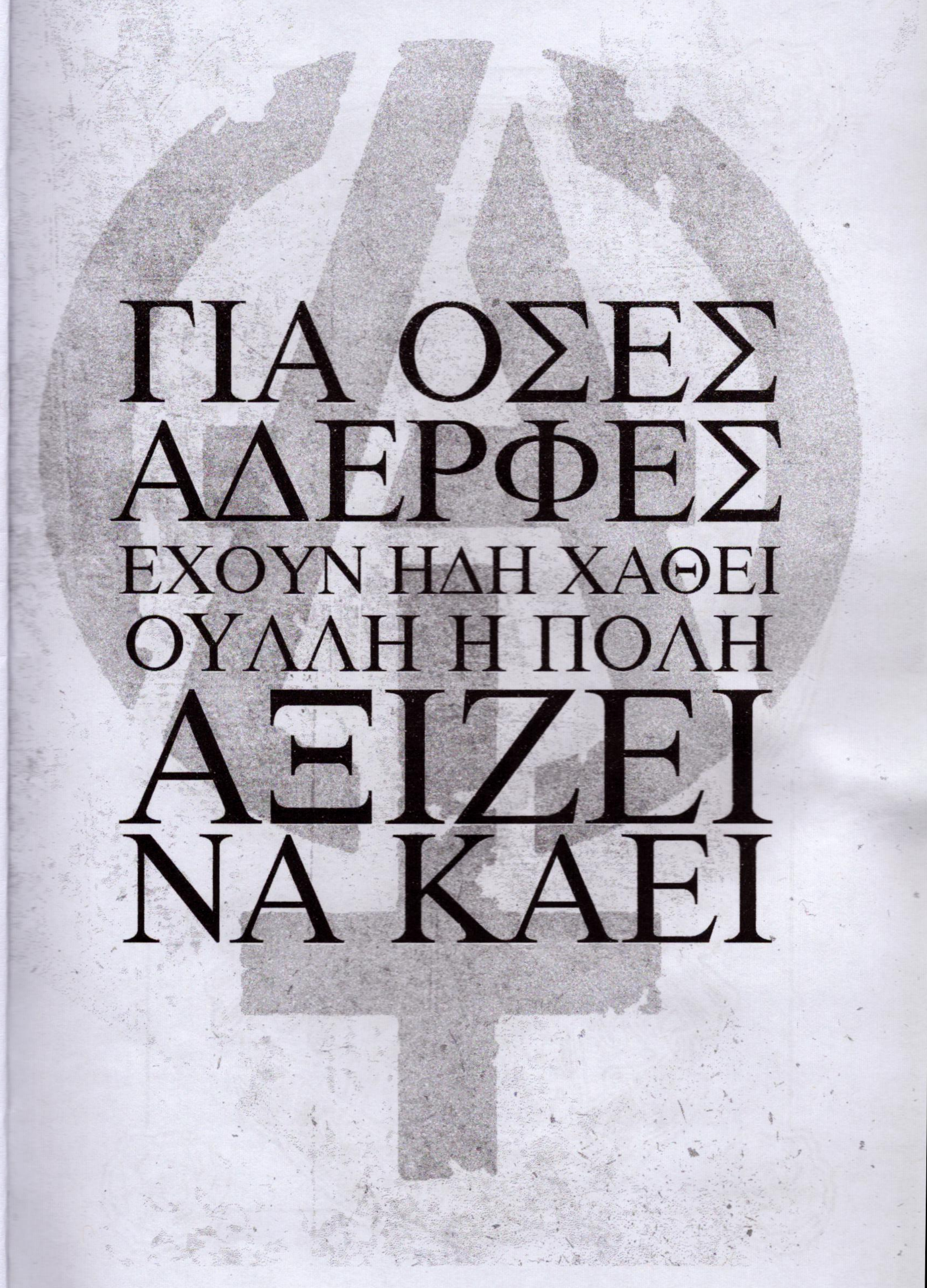
Ενώ η καπιταλιστική πατριαρχία ευαγγελίζετε ότι είναι το μόνο σύστημα και πολιτισμός όπου προσφέρει κοινωνική ειρήνη αντ'αυτού είναι το μόνο που δέσμευσε τον πλανήτη να ζεί σε μια κατάσταση διαρκούς πολέμου, όπου η ανάπτυξη σε ένα σημείο σημαίνει την κατάρρευση σε ένα άλλο, αφού είναι ένα σύστημα καθολικής εκμευτάλλευσης πόρων, πολιτισμών, ανθρώπινων - και μη - ζωών. Αυτή η διαρκής σύγκρουση, μπορεί να αναγνωριστεί σε πολλές εκφάνσεις εντός του πατριαρχικού διαχωρισμού της ιδιωτικής και δημόσιας σφαίρας της ζωής. Στις θηλυκότητες και στα άτομα με μη-ετεροκανονικό προσδιορισμό, η διαλεκτική μεταξύ αυτών των δύο σφαίρων μετουσιώνεται σε όλο και πιο βίαια διάσταση, οπότε η κατανόηση της εξουσίας που ασκείται πάνω μας μέσα από αυτό τον διαχωρισμό οφείλει πρώτα την συνειδητοποίηση του σαν φαινόμενο, και μετέπειτα την εξέταση των εκφάνσεων του.

Όπως αναφέραμε και στην εισαγωγή της ανάλυσης μας για το ζήτημα της ετεροκανονικότητας, η ανάλυση της κοινωνικής ζωής μέσα από αυτό το πρίσμα γίνεται εργαλειακά, με στόχο την υπέρβαση της συνθήκης που αναπαράγει και όχι την διαιώνιση της.

Αντί επιλόγου

Η απελευθέρωση από την πατριαρχική καταπίεση, δεν μπορεί να είναι αποκλειστικά ένα γυναικείο ζήτημα, ούτε μπορεί να είναι δευτερεύωηην πολιτικό διακύβευμα. Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε και να αναλύσουμε τα αποτυπώματα που αφήνει αυτός ο καννιβαλικός πολιτισμός στην καθημερινότητα και να τον πολεμήσουμε με κάθε μέσο. Κανένα δεν είναι ελεύθερο όσο δεν είναι όλα ελεύθερα. Κράτος, καπιταλισμός και πατριαρχία πάνε χέρι-χέρι και αλληλοενισχύονται. Εμείς πρέπει να τα αντιληφθούμε ως ένα εξουσιαστικό/καταπιεστικό σύμπλεγμα, ένα καρκίνωμα στο κοινωνικό σώμα και να οργανώσουμε τις αντιστάσεις μας.

Η προσέγγιση και η ανάλυση μας στο ζήτημα της πατριαρχίας έγινε μέσα από το συνολικότερο πρίσμα της Αναρχικής Οργάνωσης. Από τη μια θεωρούμε ότι η Αναρχική Οργάνωση είναι απαραίτητο να έχει τον φεμινισμό ως εργαλείο ανάλυσης της πραγματικότητας αλλά και να εντάξει τους φεμινιστικούς αγώνες μέσα στο συνολικότερο πλαίσιο αγωνιστικότητας της. Από την άλλη, αντιλαμβανόμαστε ότι οι αποσπασματικοί και αντανακλαστικοί αγώνες οι οποίοι στη βάση τους μένουν αφορμαλιστικοί, φτάνουν πολύ γρήγορα τα όρια τους και δε μπορούν να δώσουν μια επαναστατική προοπτική, έτσι και για τους φεμινιστικούς αγώνες θεωρούμε πώς μια Αναρχική Οργάνωση θα λειτουργήσει ως καταλύτης για αυτούς και μέσα από την ενότητα στη δράση θα μπορέσει να οργανώσει τους αγώνες αυτούς στο συνολικότερο αγωνιστικό πλαίσιο για τον κοινωνικό μετασχηματισμό και την κοινωνική επανάσταση.

Smashing Patriarchy
is self care